

Автором осуществлена краткая характеристика данных преступлений в сравнении с общими нормами, очерчены специфические признаки специальных статей. Автор обращает внимание на перечень проблем, которые разрешаются с помощью наличествующего в указанных нормах юридического инструментария. Сформулированы отдельные предложения, а также высловлены размышления по поводу возможных направлений совершенствования действующего уголовного законодательства Украины.

Ключевые слова: преступления против правосудия, правосудие, защитник, представитель лица, адвокат, общие нормы, специальные нормы, конкуренция норм, вмешательство в деятельность, угроза или насилие, посягательство на жизнь.

Vlasyuk V. Special Standards in the System of Criminal and Legal Protection of the Activities of the Defender or the Representative of a Person for Giving Legal Assistance

In the article, using various methods of scientific cognition, issues related to the characterization of special norms of the current Criminal Code of Ukraine, which are designed to provide criminal and legal protection for the activities of a lawyer or a representative of a person for the provision of legal assistance, are comprehensively considered.

The author carried out a brief description of these crimes in comparison with general norms, outlined specific features of special articles. The author draws attention to a list of problems that are resolved with the help of the legal instruments that exist in the specified norms. Separate proposals are formulated, and thoughts are also broached over possible directions for improving the current criminal legislation of Ukraine. In particular, relevant recommendations were made to improve the current criminal legislation of Ukraine. It is proposed to exclude from section XVIII articles 397, 398, 399, 400 of the Criminal Code of Ukraine. It is also proposed to supplement articles 343, 345, 347, 348 of the Criminal Code of Ukraine with reference to the activities of the defender or representative of the person providing legal assistance.

Keywords: crimes against justice, justice, defender, person representative, lawyer, general norms, special norms, competition of norms, interference in activities, threat or violence, encroachment on life.

УДК 343.222

Р. А. Волинець

СЛУЖБОВА ОСОБА УЧАСНИКА ФОНДОВОГО РИНКУ ЯК СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ ПРОТИ ФОНДОВОГО РИНКУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 222-1 КК УКРАЇНИ

Статтю присвячено тлумаченню ознак спеціального суб'єкта складу злочину, що посягає на ринок цінних паперів, передбаченого статтею 222-1 «Маніпулювання на фондовому ринку» КК України. На підставі проведеного аналізу встановлено, що суб'єктом цього злочину можуть бути керівники, заступники керівників, начальники структурних підрозділів торговців цінними паперами, які безпосередньо здійснюють торгівлю цінними паперами, інші керівні посадові особи та сертифіковані фахівці торговців цінними паперами, їх відокремлених та/або спеціалізованих структурних підрозділів, які безпосередньо здійснюють діяльність з торгівлі цінними паперами, а також

уповноважені представники учасників біржових торгів. У певних випадках суб'єктами цього злочину можуть бути будь-які службові особи інших учасників фондового ринку.

Ключові слова: суб'єкт злочину, спеціальний суб'єкт злочину, службова особа, учасник фондового ринку, ринок цінних паперів.

Постановка проблеми. Службова особа учасника фондового ринку, зважаючи на безпосередню вказівку в законі, є суб'єктом маніпулювання на фондовому ринку (ст. 222-1 КК). Відповідно до абз. 1 ч. 2 ст. 2 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», учасниками фондового ринку є емітенти або особи, які видали неемісійні цінні папери, інвестори в цінні папери, інституційні інвестори, професійні учасники фондового ринку, об'єднання професійних учасників фондового ринку, зокрема саморегульовані організації професійних учасників фондового ринку. Таким чином, ознаки суб'єкта складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 222-1 КК, сформульовано досить широко.

Утім, цю позицію не поділяють В.М. Киричко, О.І. Перепелиця та В.Я. Тацій, які зазначають, що суб'єктом цього злочину може бути службова особа учасника фондового ринку, яка досягла 16-річного віку. Така особа, поперше, підпадає під визначення службової особи, зазначене в ч. 3 ст. 18 КК, по-друге, виконує функції службової особи в юридичній особі, яка здійснює професійну діяльність на фондовому ринку (ринку цінних паперів) [2, с. 349]. Отже, правники пропонують визнати суб'єктом цього злочину службову особу лише професійного учасника фондового ринку.

Для з'ясування конкретного переліку службових осіб, які можуть бути суб'єктом злочину, передбаченого ст. 222-1 КК, треба розглянути перелік суб'єктів, уповноважених на вчинення дій, що криміналізовані в цій нормі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження суб'єктивних ознак складів злочинів, що посягають на ринок цінних паперів, зокрема тлумачення ознак суб'єкта складу злочину, передбаченого ст. 222-1 КК, у своїх працях проводили Д.Л. Виговський, В.О. Гацелюк, О.О. Дудоров, В.М. Киричко, О.І. Перепелиця, Г.О. Русанов, А.Ю. Рябова, Л.К. Савюк, О.Б. Сахарова, С.І. Селецький, Є.Л. Стрельцов, Я.В. Ступник, В.Я. Тацій, В.Р. Щавінський та інші вчені. Проте питанню тлумачення ознак суб'єкта маніпулювання на фондовому ринку було приділено недостатньо уваги, а тому воно потребує подальшого дослідження.

Формування цілей. Метою статті є тлумачення ознак суб'єкта складу злочину, передбаченого ст. 222-1 КК, здійснюване з урахуванням наукових позицій у цій сфері та положень чинного законодавства, та, на підставі проведеного аналізу, визначення переліку осіб, які можуть нести кримінальну відповідальність за маніпулювання на фондовому ринку.

Виклад основного матеріалу. Професійна діяльність на фондовому ринку – це діяльність акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю з надання фінансових та інших послуг у сфері розміщення та обігу цінних паперів, обліку прав на цінні папери та прав за цінними паперами, управління активами інституційних інвесторів, що відповідає

вимогам, установленим до такої діяльності Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» та законодавством. На фондовому ринку здійснюються такі види професійної діяльності: діяльність з торгівлі цінними паперами; діяльність з управління активами інституційних інвесторів; депозитарна діяльність; діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку; клірингова діяльність (ч. 1 та 2 ст. 16 Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок»).

У диспозиції ч. 1 ст. 222-1 КК ідеться про «умисні дії, що мають ознаки маніпулювання на фондовій біржі» (курсив мій – Р.В.). З цього словосполучення випливає, що відповідні дії вчинюються саме на фондовій біржі. Згідно з п. 2 розділу I Положення про функціонування фондових бірж, затвердженого Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) від 22.11.2012 № 1688, учасниками біржових торгів можуть бути:

- член фондової біржі – юридична особа, яка має ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку (діяльності з торгівлі цінними паперами), та отримала цей статус у порядку, установленому фондовою біржою;

- у випадках, передбачених законодавством України, інші особи та державні органи, які, згідно з правилами фондової біржі, отримали право подавати заявки та укладати біржові контракти (договори).

Професійна діяльність з торгівлі цінними паперами на фондовому ринку провадиться торговцями цінними паперами, які створюються у формі господарського товариства, та для яких операції з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами є виключним видом діяльності, крім випадків, передбачених Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок», а також банками. Професійна діяльність з торгівлі цінними паперами включає: брокерську діяльність; дилерську діяльність; андеррайтинг; діяльність з управління цінними паперами. Отже, учасниками біржових торгів можуть бути не всі особи, які здійснюють професійну діяльність на фондовому ринку, а тільки ті, що здійснюють торгівлю цінними паперами. При цьому правочини щодо цінних паперів повинні вчинятися за участю або посередництвом торговця цінними паперами, інакше вони є нікчемними.

Водночас ч. 8 ст. 17 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» передбачає випадки, коли такі правочини можуть бути вчинені без участі (посередництва) торговця цінними паперами. Це такі випадки, як: розміщення емітентом власних цінних паперів; викуп та продаж емітентом власних цінних паперів; проведення розрахунків з використанням неемісійних цінних паперів; розміщення казначейських зобов'язань України; внесення цінних паперів до статутного (складеного) капіталу юридичних осіб; дарування цінних паперів; спадкування та правонаступництво цінних паперів; учинення правочинів, пов'язаних з виконанням судових рішень; учинення правочинів у процесі приватизації. У цих випадках емітенти, інші особи та державні органи (які здійснюють

розміщення казначейських зобов'язань) можуть бути учасниками біржових торгів.

При цьому учасник біржових торгів діє через свого уповноваженого представника – фізичну особу, яка від імені учасника торгів подає заявки та укладає біржові контракти (договори). Уповноваженими представниками членів фондової біржі можуть бути лише фізичні особи, які мають сертифікат фахівця з торгівлі цінними паперами, отриманий у встановленому законодавством порядку. Фондова біржа веде перелік членів фондової біржі, учасників торгів та їх уповноважених представників. Перелік уповноважених представників учасників біржових торгів повинен передбачати щонайменше такі дані: прізвище, ім'я, по батькові представника; найменування члена фондової біржі або учасника біржових торгів, якого він представляє; найменування та дату видачі документа, на підставі якого представникові надано право укладати біржові контракти (договори); строк повноважень представника, який не може перевищувати строку дії сертифіката фахівця з торгівлі цінними паперами, отриманого в установленому законодавством порядку (п. п. 1, 2, 4 розділу V Положення про функціонування фондових бірж). Так, наприклад, відповідно до Правил української фондової біржі [3] фізичні особи, яких кандидат у члени УФБ акредитує на біржі як уповноважених представників, повинні відповідати таким акредитаційним вимогам: наявність чинного сертифікату НКЦПФР фахівця з торгівлі цінними паперами; відсутність заборони в судовому порядку на провадження будь-яких дій у фінансовій сфері (п. 4.3 цих Правил). Для акредитації на біржі уповноважених представників учасників торгів, які не є членами УФБ, учасник торгів подає на біржу: довіреність, видану учасником торгів представнику на право подання заявок та укладання біржових контрактів від імені учасника торгів; ксерокопії 1, 2 та 11 сторінок паспорта представника, засвідчені печаткою (за наявності печатки) учасника торгів та підписом його керівника або засвідчені нотаріально (пп. 11.12 Правил).

Отже, учиняти дії, що мають ознаки маніпулювання на фондовій біржі, можуть уповноважені представники учасників біржових торгів. Але чи є вони суб'єктами злочину, передбаченого ст. 222-1 КК? Через безпосередню вказівку закону, таким суб'єктом є службова особа учасника фондового ринку. Відповідно до ч. 3 ст. 18 КК, службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління зі спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом. Виходячи з наведеної дефініції необхідно встановити, чи

обіймають уповноважені представники учасників біржових торгів посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням.

У Постанові «Про судову практику у справах про хабарництво» Пленум ВСУ зазначив, що організаційно-розпорядчі обов'язки – це обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступники, керівники структурних підрозділів (начальники цехів, завідувачі відділами, лабораторіями, кафедрами), їх заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконроби, бригадири тощо). Керівництво трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників як змістова характеристика організаційно-розпорядчих функцій може полягати в підборі й розміщенні кадрів, плануванні й організації праці підлеглих, підтриманні серед них трудової дисципліни [1, с. 407].

У судовій практиці адміністративно-господарські обов'язки (функції) традиційно визначаються через поняття «управління та розпорядження майном». Зокрема, розглядувані повноваження полягають у встановленні порядку зберігання майна, його переробки, реалізації, забезпечення контролю за такими операціями. Уважається, що вказані обов'язки в тому чи іншому обсязі виконують, наприклад, начальники планово-господарських, фінансових відділів та служб, завідувачі складів, магазинів, керівники підприємств громадського харчування, торговельних підприємств. Від службових осіб, які виконують адміністративно-господарські функції, потрібно відрізнити матеріально-відповідальних працівників, які здійснюють тільки цільове, господарське, технічне обслуговування товарно-матеріальних цінностей, і, так би мовити, не визначають «правову долю майна» [1, с. 408].

Відповідно до п. 4 розділу I Положення про сертифікацію фахівців з питань фондового ринку, затвердженого рішенням НКЦПФР від 13.08.2013 № 1464, НКЦПФР видає сертифікати на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку: 1) торгівля цінними паперами; 2) депозитарна діяльність; 3) управління активами інституційних інвесторів; 4) організація торгівлі на фондовому ринку; 5) клірингова діяльність; 6) діяльність з управління іпотечним покриттям. При цьому сертифікації підлягають такі особи:

- керівник юридичної особи (крім банків, за наявності заступника керівника банку або члена виконавчого органу, який, згідно з розподілом обов'язків відповідно до внутрішніх документів банку, відповідає за здійснення банком професійної діяльності на фондовому ринку);

- заступник керівника юридичної особи, який, згідно з розподілом обов'язків відповідно до внутрішніх документів юридичної особи, відповідає за здійснення юридичною особою професійної діяльності на фондовому ринку (у разі наявності такого заступника);

- керівник відповідного структурного підрозділу юридичної особи, який безпосередньо здійснює певний вид професійної діяльності на фондовому ринку (у разі наявності такого підрозділу). У випадку, коли відповідний структурний підрозділ входить до складу інших структурних підрозділів юридичної особи, діяльність яких не пов'язана тільки з провадженням професійної діяльності на фондовому ринку, керівники таких структурних підрозділів юридичної особи підлягають сертифікації в разі відсутності заступника керівника юридичної особи, який згідно з розподілом обов'язків відповідно до внутрішніх документів юридичної особи відповідає за здійснення юридичною особою професійної діяльності на фондовому ринку;

- фахівці, які здійснюють дії, пов'язані з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку (п. 6 розділу I цього Положення).

Керівні посадові особи торговця цінними паперами (зокрема банку), його відокремлених підрозділів, яким надано повноваження щодо провадження діяльності з торгівлі цінними паперами, визначені нормативно-правовим актом НКЦПФР щодо сертифікації фахівців з питань фондового ринку, а також фахівці торговця цінними паперами, його відокремлених та/або спеціалізованих структурних підрозділів, які безпосередньо здійснюють діяльність з торгівлі цінними паперами, повинні бути сертифіковані згідно з таким нормативно-правовим актом Комісії за спеціалізацією «Торгівля цінними паперами» (п. 10 глави I розділу III Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), затвердженого рішенням НКЦПФР від 14.05.2013 № 817). Сертифіковані фахівці торговця цінними паперами (зокрема керівні посадові особи), його відокремлених підрозділів та/або спеціалізованих структурних підрозділів при провадженні діяльності з торгівлі цінними паперами повинні відповідати кваліфікаційним вимогам, установленим при отриманні ліцензії (п. 7 розділу II Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з торгівлі цінними паперами, затверджених рішенням НКЦПФР від 14.05.2013 № 819).

При цьому керівна посадова особа – це голова та члени колегіального виконавчого органу, їх заступники, особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу, керівник та заступник керівника структурного підрозділу (крім структурного підрозділу, що проводить внутрішній аудит (контроль)) професійного учасника фондового ринку та/або саморегульованої організації та/або об'єднання професійних учасників фондового ринку та/або керівна посадова особа НКЦПФР (п. 2 розділу I Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів)). Так

само сертифікований фахівець – працівник юридичної особи, який здійснює окремий вид професійної діяльності й відповідає кваліфікаційним вимогам, установленим Комісією (має кваліфікаційне посвідчення встановленого зразка) та отримав відповідний сертифікат (у період до введення Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку сертифікатів, ураховується наявність кваліфікаційного посвідчення встановленого зразка, зокрема кваліфікаційного посвідчення фахівця з питань бухгалтерського обліку професійних учасників фондового ринку) (п. 2 розділу I цього Порядку).

Аналіз вищезазначених положень законодавства про фондовий ринок указує на те, що керівники, заступники, начальники структурних підрозділів торговців цінними паперами, які безпосередньо здійснюють торгівлю цінними паперами, та інші керівні посадові особи торговців цінними паперами є службовими особами в розумінні цього поняття, закріпленого в ч. 3 ст. 18 КК, оскільки обіймають посади, пов'язані з виконанням як організаційно-розпорядчих, так адміністративно-господарських функцій.

Водночас сертифіковані фахівці торговця цінними паперами, його відокремлених та/або спеціалізованих структурних підрозділів, які безпосередньо здійснюють діяльність з торгівлі цінними паперами, є службовими особами за ознакою обіймання посад, пов'язаних з виконанням адміністративно-господарських функцій. Ці особи, здійснюючи від імені торговців цінними паперами брокерську діяльність, дилерську діяльність, андеррайтинг або діяльність з управління цінними паперами, є службовими особами, оскільки зазначені види діяльності спрямовані на купівлю, продаж, зберігання цінних паперів або інших фінансових інструментів торговця цінними паперами або його клієнта, здійснення контролю за такими операціями тощо.

Уповноважені представники інших, ніж члени фондової біржі, учасників біржових торгів (особи та державних органів, які згідно з правилами фондової біржі, отримали право подавати заявки та укладати біржові контракти (договори)), також мають статус службових осіб, оскільки також здійснюють купівлю, продаж, зберігання цінних паперів або інших фінансових інструментів учасників біржових торгів, яких вони представляють, здійснюють контроль за такими операціями тощо. Водночас такі представники є службовими особами, оскільки вони не тільки можуть обіймати посади, пов'язані з виконанням адміністративно-господарських функцій, але також можуть виконувати такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом чи повноважною службовою особою учасника біржових торгів, та яке підтверджується документом, на підставі якого представникові надано право укладати біржові контракти (договори).

З вищезазначеного слідує, що вчиняти дії, які мають ознаки маніпулювання на фондовій біржі, можуть уповноважені представники учасників біржових торгів. Утім, не тільки вони. У ч. 1 ст. 222-1 КК також зазначено, що «ознаки маніпулювання на фондовій біржі, встановлені відповідно до закону (курсів мій – Р.В.) щодо державного регулювання ринку

цінних паперів». При цьому в ч. 1 ст. 10-1 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» закріплені конкретні форми маніпулювання цінами на фондовому ринку. Аналіз закріплених в п. п. 1, 2, 4 – 8 ч. 1 ст. 10-1 цього Закону форм маніпулювання цінами на фондовому ринку дає змогу зробити висновок, що таке маніпулювання здійснюється на фондовій біржі під час біржових торгів. Утім, п. 3 ч. 1 цієї статті передбачає таку форму маніпулювання, як «поширення інформації через засоби масової інформації, зокрема електронні засоби масової інформації, або будь-якими іншими способами, яке призводить або може призвести до введення в оману учасників ринку щодо ціни, попиту, пропозиції або обсягів торгів фінансових інструментів на фондовій біржі, що не відповідають дійсності». Учинити такий вид маніпулювання може будь-яка службова особа емітента або особи, яка видала неемісійні цінні папери, інвестора в цінні папери, інституційного інвестора, професійного учасника фондового ринку або об'єднання професійних учасників фондового ринку, тобто будь-якого учасника фондового ринку. До того ж учинити такий вид маніпулювання на фондовому ринку може навіть загальний суб'єкт злочину. Проте виконавцями (співвиконавцями) злочину, передбаченого ст. 222-1 КК, можуть бути лише службові особи учасника фондового ринку. Натомість організатором, підбурювачем чи пособником у вчиненні цього злочину, може бути будь-яка особа, яка досягла 16-ти річного віку, за умови наявності підстав для визнання факту виконання ними певної ролі у вчиненні виконавцем об'єктивної сторони цього злочину.

Висновки. Проведене дослідження ознак суб'єкта маніпулювання на фондовому ринку дозволило дійти висновку про те, що суб'єктами цього злочину можуть бути: керівники, заступники керівників, начальники структурних підрозділів торговців цінними паперами, які безпосередньо здійснюють торгівлю цінними паперами, інші керівні посадові особи торговців цінними паперами, сертифіковані фахівці торговця цінними паперами, його відокремлених та/або спеціалізованих структурних підрозділів, які безпосередньо здійснюють діяльність з торгівлі цінними паперами та уповноважені представники учасників біржових торгів. Крім того, суб'єктом маніпулювання на фондовому ринку, у певних випадках, може бути службова особа будь-якого учасника фондового ринку.

Використані джерела:

1. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
2. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
3. Правила української фондової біржі, затверджені протоколом Біржової ради ПрАТ «Українська фондова біржа» від 20.10.2016 р. № 8. URL: http://ukrse.com.ua/docs/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0%20%D0%A3%D0%A4%D0%91_2016.pdf (дата звернення: 10.12.2017).

Стаття надійшла до редколегії 07.02.2018

Вольнец Р. А. Должностное лицо участника фондового рынка как субъект преступления против фондового рынка, предусмотренного статьей 222-1 УК Украины

Статья посвящена толкованию признаков специального субъекта преступления, которое посягает на рынок ценных бумаг, предусмотренного статьей 222-1 «Манипулирование на фондовом рынке» УК Украины. На основании проведенного анализа установлено, что субъектом этого преступления могут быть руководители, заместители руководителей, начальники структурных подразделений торговцев ценными бумагами, которые непосредственно осуществляют торговлю ценными бумагами, другие руководящие должностные лица и сертифицированные специалисты торговцев ценными бумагами, их обособленных и/или специализированных структурных подразделений, непосредственно осуществляющих деятельность по торговле ценными бумагами, а также уполномоченные представители участников биржевых торгов. В определенных случаях субъектом этого преступления могут быть любые должностные лица других участников фондового рынка.

Ключевые слова: субъект преступления, специальный субъект преступления, должностное лицо, участник фондового рынка, рынок ценных бумаг.

Volynets R. The Official Person of the Participant of the Stock Market as a Subject of the Crime Against the Stock Market Envisaged in the Article 222-1 of the Criminal Code of Ukraine

The article is devoted to the interpretation of the features of a special subject of the crime, which infringes the securities market provided for in Article 222-1 "Manipulation in the stock market" of the Criminal Code of Ukraine. On the basis of the analysis, it was established that the subject of this crime may be directors, deputy heads, heads of structural divisions of securities dealers who directly deal with securities, other senior officials and certified specialists of securities traders, their separate and / or specialized structural divisions, which directly deal with securities trading and authorized representatives of stock exchange participants.

The conclusion that certified experts of a securities trader, his separate and / or specialized structural units, who directly engage in trading in securities, act as subjects of this composition of the crime is based, in particular, on the fact that these persons are official persons for a sign of occupation of positions related to the performance of administrative and economic functions. They, acting on behalf of securities traders in brokerage, dealership, underwriting or securities management activities, are civil servants because these activities are aimed at the purchase, sale, storage of securities or other financial instruments of a securities trader or his client, control over such operations, etc. At the same time, in Part 1 of Article 10-1 of the Law of Ukraine "On State Regulation of the Securities Market in Ukraine" certain forms of manipulating prices in the stock market are fixed. The analysis set forth in paragraphs 1, 2, 4 - 8 part 1 of Article 10-1 hereof forms of price manipulation in the stock market makes it possible to conclude that such a manipulation on the stock exchange during exchange trading. However, paragraph 3 of Part 1 of this article provides a form of manipulation as "dissemination of information through the media, including electronic media, or any other means which results or may result in misleading market participants about the price, demand, supply or volumes of trading in financial instruments on the stock exchange that are not true. " Such forgiveness this kind of manipulation may any officer of the issuer or the person who issued non-equity securities, investors in securities, institutional investors, professional participants

of the stock market or association of professional stock market participants, that any market participant.

Keywords: subject of a crime, special subject of crime, official person, member of the stock market, securities market.

УДК 343.54

Д. П. Євтєєва

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА
ДИТИНСТВА В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ
ЗАКОНОДАВЧОГО РЕФОРМУВАННЯ ТА
НАПРЯМИ ПОДАЛЬШИХ ЗМІН**

У статті на підставі аналізу змін, унесених до КК України 2001 року, виявлено основні тенденції, за якими відбуло реформування кримінального законодавства у сфері захисту прав дітей. На основі огляду праць, присвячених злочинам у цій сфері, сформовано можливі загальні напрями подальшого вдосконалення вітчизняного кримінального законодавства.

Ключові слова: злочини проти сім'ї та дітей, розділ Особливої частини Кримінального кодексу України, дитина, кримінально-правова доктрина.

Постановка проблеми. Проблеми забезпечення дітей, захисту їх прав та законних інтересів, зокрема й від суспільно небезпечних посягань, мають постійно перебувати у фокусі уваги демократичної держави. Злочини, які вчиняються стосовно дитини, або пов'язані з її примушенням, утягненням (залученням) до їх учинення, характеризуються підвищеною суспільною небезпекою. Вони не лише можуть завдавати дитині фізичної, моральної або майнової шкоди, а й негативно позначатися на її подальшому розвитку, спричиняти непередбачувані наслідки. Кримінально-правова охорона прав дітей є важливою частиною системи їх захисту. У процесі подальшої євроінтеграції та розбудови правої держави в Україні важливим є з'ясування векторів, якими рухається вітчизняний законодавець у сфері кримінально-правового захисту прав дитини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексні дослідження злочинів проти дітей проводили в дисертаційних працях, зокрема, О. І. Белова, І. О. Бандурка, В. В. Вітвіцька, Н. С. Юзікова, С. Г. Киренко. Окремі діяння цієї сфери вивчали в роботах такі вітчизняні науковці, як: В. В. Гальцова, Є. В. Даценко, С. Ф. Денисов, В. В. Дзундза, І. М. Долянюська, Л. В. Дорош, О. О. Житний, М. Г. Заславська, І. О. Зінченко, С. Я. Лихова, С. М. Морозюк, І. В. Семенов, І. О. Топольскова та інші. Водночас комплексному аналізу змін, унесених до відповідних норм, що передбачають кримінальну відповідальність за злочини проти дітей, у науковій літературі достатньої уваги приділено не було.

Формування цілей. Метою статті є виявлення тенденцій законодавчого реформування норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за злочини проти дітей, та визначення напрямів подальших змін кримінально-правової охорони дитинства в Україні.